

СЕКЦІЯ
«ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ РІШЕНЬ В
СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ
«УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

УДК 378.34

Казмірчук Олександр

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

**СТИПЕНДІАЛЬНЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПЕРІОД ВІЙНИ**

Kazmirchuk Alexander

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

**SCHOLARSHIP AND SOCIAL SECURITY FOR STUDENTS OF HIGHER
EDUCATION INSTITUTIONS DURING THE WAR**

Стипендіальне забезпечення в закладах вищої освіти відбувається відповідно до Порядку призначення і виплати стипендій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 № 882 “Питання стипендіального забезпечення” [1] (зі змінами), яка передбачає два види стипендій:

- академічні (за результатами навчання);
- соціальні (для соціально незахищених громадян, пільгових категорій).

На академічну стипендію можуть претендувати студенти (в тому числі іноземці, біженці та особи без громадянства) денної форми здобуття освіти, які навчаються в закладах вищої освіти за державним замовленням за рахунок коштів загального фонду державного бюджету.

Академічна стипендія призначається після сесії, виходячи з успішності студентів за останній навчальний семестр. Виняток становлять першокурсники, яким до першої сесії стипендія призначається і виплачується за рейтингом, сформованим на підставі конкурсного бала ЗНО, отриманого при вступі до закладу вищої освіти. Студентам першого курсу до першої сесії призначається стипендія в мінімальному розмірі.

Рейтинг успішності складається за результатами навчального семестру індивідуально для кожного курсу та кожної спеціальності.

Стипендіатам, призваним на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, на військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період, протягом строку перебування на військовій службі виплачується стипендія у розмірі, встановленому згідно з цим Порядком за результатами навчання в останньому перед призовом навчальному семестрі.

До академічних стипендій належать:

- 1) ординарні (звичайні) академічні стипендії;
- 2) стипендії у підвищеному розмірі: студентам закладів вищої освіти, які досягли особливих успіхів у навчанні; студентам, які навчаються за спеціальностями (спеціалізаціями), визначеними переліком спеціальностей (спеціалізацій) галузей, для яких встановлюється підвищений розмір академічних стипендій, затвердженим у встановленому порядку.

3) стипендії Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Героїв Небесної Сотні, іменні стипендії, розмір і порядок призначення яких встановлюються окремими нормативними актами. Наприклад, такими стипендіями є стипендія імені В.М. Чорновола, імені М. С. Грушевського, імені Т. Шевченка, імені

І.Пулноя та інших визначних діячів України. Її розмір встановлюється окремими постановами Кабінету Міністрів України.

Соціальна стипендія — це особливий окремий вид стипендій, котрий фактично є різновидом соціального захисту та матеріального забезпечення незахищених верств населення. Відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1045 “Деякі питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти” (зі змінами) [2], право на соціальні стипендії мають студенти, які навчаються за державним замовленням у закладах вищої освіти державної форми власності за денною формою здобуття освіти, не знаходяться в академічній відпустці та належать до однієї з наступних категорій: студенти з малозабезпечених сімей; діти з інвалідністю та особи з інвалідністю I-III групи; особи з інвалідністю внаслідок війни та їх діти; діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, та особи з їх числа у разі продовження навчання до 23 років або до закінчення закладу вищої освіти, а також студенти, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків (батьки яких померли/оголошені померлими, загинули або пропали безвісти); особи, визнані учасниками бойових дій та їх діти; шахтарі, які мають стаж підземної роботи не менше 3 років; особи, які стали студентами протягом трьох років після здобуття загальної середньої освіти, батьки яких є шахтарями, що мають не менш як 15 років стажу підземної роботи або загинули внаслідок нещасного випадку на виробництві чи яким встановлено інвалідність I або II групи; особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; діти, зареєстровані як внутрішньо переміщені особи; діти, один з батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення АТО, бойових дій чи збройних конфліктів, під час масових акцій громадянського протесту або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в АТО; діти померлих учасників Революції Гідності, учасників бойових дій або осіб з інвалідністю внаслідок війни; діти, які проживають у населених пунктах на лінії зіткнення. Такі особи набувають право на соціальну стипендію, якщо в день звернення за її призначенням населений пункт, в якому вони проживали на момент зарахування до закладу освіти, віднесено до переліку населених пунктів, що розташовані на лінії розмежування; особи, яким призначені соціальні стипендії Верховної Ради України для студентів ЗВО з числа дітей-сиріт та дітей з малозабезпечених сімей [2].

Соціальна стипендія призначається студентам до закінчення їх навчання у відповідному навчальному закладі, але не довше ніж до досягнення 23-річного віку. Право на призначення соціальної стипендії мають лише ті студенти, які за результатами навчального семестру не мають академічної заборгованості, незадовільних результатів навчання та включені до рейтингу успішності.

Процедура отримання соціальних стипендій передбачає обов'язкове звернення студентів із заявою на ім'я ректора про надання стипендіальних виплат. Разом із заявою на стипендію необхідно подати копію українського паспорта, копію свідоцтва про народження дитини(при наявності), копію ІПН і копію студентського квитка та додатковий перелік документів, що засвідчує наявність підстав для виплати соціальної стипендії.

У січні 2022 року, ще до війни, Кабінет Міністрів України вперше за довгий час збільшив розмір академічних стипендій та соціальних стипендій для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування з числа студентів закладів вищої освіти.

Розміри академічних та соціальних стипендій для студентів закладів вищої освіти у 2022 році наведено в таблиці 1.

Розміри стипендій для студентів закладів вищої освіти

Категорія стипендій	Розмір стипендії на місяць
Ординарна (звичайна) академічна стипендія	2000 грн.
Академічна стипендія у підвищеному розмірі за особливі успіхи у навчанні	2910 грн.
Ординарна (звичайна) академічна стипендія для осіб, які здобувають освіту за спеціальностями (спеціалізаціями), визначеними переліком спеціальностей	2550 грн.
Академічна стипендія у підвищеному розмірі за особливі успіхи у навчанні для осіб, які здобувають освіту за спеціальностями, (спеціалізаціями) визначеними переліком спеціальностей	3711 грн.
Іменна та академічна стипендії, засновані Кабінетом Міністрів України	4000 грн.
Іменна академічна стипендія Верховної Ради України	4400 грн.
Академічна стипендія Президента України	4400 грн.
Соціальна стипендія для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування до 18 років	3927 грн.
Соціальна стипендія для осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування від 18 р.	3722 грн.
Соціальна стипендія для інших категорій одержувачів соціальних стипендій	1180 грн.
Соціальна стипендія Верховної Ради України	визначається з урахуванням розміру соціальної стипендії, встановленої для відповідної категорії, збільшеної на 50 %

Студентам, які мають право на отримання соціальної стипендії і набувають право на отримання академічної стипендії, виплачується тільки один вид стипендії за їх вибором. Але це не стосується дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та особам з їх числа, а також студентам, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, яким відповідно до законодавства одночасно може виплачуватися академічна і соціальна стипендії та передбачено повне державне забезпечення. Такі особи, окрім соціальної стипендії, отримують щорічну грошову допомогу для придбання навчальної літератури в розмірі трьох соціальних стипендій, забезпечуються одягом і взуттям, а також одноразовою грошовою допомогою в розмірі не менше 6 прожиткових мінімумів для осіб відповідного віку.

Зокрема, якщо студент має право на призначення соціальної стипендії одночасно за кількома підставами, соціальна стипендія виплачується відповідно до однієї з підстав за вибором студента.

Виплата соціальних стипендій в Україні здійснюється органами соціального захисту населення через заклади вищої освіти на підставі відповідних документів.

Список використаних джерел:

1. Питання стипендіального забезпечення: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 № 882 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/882-2004-%D0%BF#Text>
2. Деякі питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1045 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2016-%D0%BF#Text>